

ANTROPOLOGIA

Assignatura troncal de 6 crèdits
Ensenyament de Treball Social. Facultat de Ciències Jurídiques
Curs 2002-03. Dijous de 13 a 14h. Divendres de 12 a 14h. Aula 502

Professora: Montserrat Soronellas Masdéu
msom@f11.urv.es. Despatx 18. Telèfon: 977.55.83.18

1. OBJECTIUS

Aquesta assignatura és una introducció a la definició dels conceptes fonamentals de l'Antropologia Social i Cultural, de manera que l'alumne de Treball Social els assimili i els incorpori al conjunt de coneixements que, des de diferents disciplines, se li van donant sobre el sistema sociocultural, al llarg dels tres anys d'estudis.

Al marge dels continguts que omplen el programa, també és objectiu de l'assignatura donar a l'estudiant una certa capacitat de relativització i de presa de distància respecte a la pròpia cultura entesa en aquest cas, sobre tot, com un sistema de valors i normes que ens identifica. És en aquest sentit que l'assignatura vol contribuir a la formació integral dels futurs treballadors socials.

2. METODOLOGIA

Aquest curs és de 6 crèdits, això equival a 60 hores de classe, 45 de les quals seran teòriques i 15 que seran pràctiques. A les classes teòriques la professora donarà els continguts necessaris per a bastir el tema, continguts que hauran de ser ampliat i relacionats amb les lectures obligatòries que s'aniran indicant al llarg del curs i que es dipositaran oportunament a la fotocopiadora del centre.

Les pràctiques es duran a terme en sessions de dues hores en dimecres alterns, de 12 a 14 h. Els dimecres de pràctiques són els següents: octubre: dies 9 i 23; novembre, dies 6 i 20; desembre: dies 4 i 18; gener: dia 15.

Les classes pràctiques estaran orientades en dues direccions:

1. Visualització i comentari de les pel·lícules que il·lustren els continguts de l'assignatura
2. Tècniques qualitatives d'investigació social

3. AVALUACIÓ DEL CURS

Una prova escrita que es realitzarà en el període d'exàmens corresponent i en la data fixada. En aquesta prova hi seran avaluats també els continguts que resultin de les sessions pràctiques realitzades amb les lectures o amb les pel·lícules visualitzades i discutides a classe .

4. CONTINGUTS

Tema 1. Conceptes i informació prèvia. Què és l'Antropologia Social i Cultural?. Com i amb què treballa? Què pot aportar al Treball Social?

- Etnografia, Etnologia i Antropologia. Raça i cultura.
- Què és la cultura per l'antropologia? Fins on ens pot portar aquest concepte?
- El procés de transmissió de la cultura. Endoculturació, aculturació, assimilació i integració cultural.
- Les diferents formes de descobrir i entendre els "altres". L'etnocentrisme i el relativisme cultural.
- L'objecte de l'Antropologia i l'especificat del seu enfocament respecte a d'altres ciències socials.
- El mètode i les tècniques de l'antropologia. El mètode etnogràfic i la intervenció en el Treball Social
- Antropologia i Treball Social: aportacions mútues.

➤ **Lectures:**

HARRIS, M. (1999) "La naturaleza de la cultura". A: *Introducción a la antropología general*. Madrid. Alianza. Pàg. 165-182.

LLOBERA, J.R. (1999) "El camp i el mètode de l'Antropologia". A: *Manual d'Antropologia Social*. Barcelona. UOC. Pòrtic. Pàg. 10-43

SCHEURMANN, E. (1983) *Los Papalagi*. Barcelona Pastanaga,

➤ **Pel·lícula:**

El último de su tribu

Tema 2. La reflexió antropològica. D'on ve i cap on va?

- El naixement de la reflexió antropològica.
- La constitució de l'Antropologia com a ciència: l'evolucionisme social.
- L'antropologia acadèmica. Determinismes, possibilismes i relativismes.
- L'Antropologia aquí i ara. Urbanització, marginació i postmodernitat.

➤ **Lectures**

LOMBARD, J. (1997) "Panorama actual y problemas de la etnología". A: *Introducción a la Etnología*. Madrid. Alianza. Pàg. 31-67

ROMANÍ, O. (1999) "Una historia personal: ¿Quién escribe esto?". A: *Las drogas. Sueños y razones*. Barcelona Ariel.

Tema 3. L'economia com a eina per a la comprensió de les societats.

- El sistema econòmic com a base organitzativa. Tothom té economia? Què és un sistema econòmic?
- La producció: els factors i les relacions de producció. Què produeixen i com organitzen la producció de béns i serveis les diferents societats? Com repercuteix el sistema productiu en l'estructura social?
- Formes de distribució i consum de la producció. Com arriben fins als grups socials els béns i serveis produïts? Les alternatives al sistema de mercat.
- Hi ha economies més racionals que altres? Reflexió sobre la universalitat de la racionalitat econòmica.

➤ **Lectures**

HARRIS, M. (1996) “Las relaciones de producción”. A: *Introducción a la Antropología General*. Madrid. Alianza. Pàg. 309-335.

HARRIS, M. (1982) “La madre vaca”. A: *Vacas, cerdos, guerras y brujas*. Madrid. Alianza. Pàg. 15-36.

➤ **Pel·lícula**

Los Santos Inocentes.

Tema 4. Sistemes organitzatius: parentiu i cultura

- Àmbit i límits del parentiu. Per què l'Antropologia s'ocupa del parentiu? De com les societats construeixen el llenguatge del parentiu.
- Els diferents sistemes de reclutament dels parents: la filiació.
- Pares, fills, ascendents i descendents: com s'agrupen? Els grups de filiació: llinatges, clans i parenteles.
- Els parents afins. Per què i com es produeixen les unions matrimonials?
- Què és una família? Totes les societats en tenen? A què responen les diferències de les estructures familiars?
- Les noves formes familiars. Reestructuració familiar o desestructuració familiar?

➤ **Lectures**

SEGALÉN, M (1992) “Parentescos y parentelas”. A: *Antropología histórica de la familia*. Madrid. Taurus. Pàg. 55-78.

➤ **Pel·lícula**

Como agua para chocolate

Tema 5.- La política i l'organització de les societats

- Què és això de la política. Organització social, ordre social, poder i autoritat.
- Cultura, norma, consuetud i llei. La diferència i l'alteritat com a forma de control de la desviació.
- Com ens organitzem les societats? Panoràmica transcultural dels diferents models d'organització social: banda, tribu, cabdillatge i estat.
- La construcció de la diferència social: l'edat i el gènere com a formes de construcció de desigualtat.
- L'estratificació social: rangs, estaments i classes socials.

➤ **Lectures:**

KOTTAK, K. Ph. (2002) "Sistemas políticos". *Antropología cultural*. Madrid. McGraw Hill. Pàg. 181-207.

SAN ROMAN, T. "El poder y la ley". A: *Vecinos gitanos*. Madrid. Akal. Pàg. 182-252.

➤ **Pel·lícula**

Rapa-Nui

TEMA 6. Les ideologies i la construcció de la realitat que ens envolta

- Organització religiosa i societat. Mite, simbolisme i ritual.
- El concepte d'ideologia.
- La construcció social de la realitat. Les realitats són aparences?
- La malaltia com a metàfora de la realitat social.

➤ **Lectures**

PRAT, J. (1984) "Mite i societat". A: *La mitologia i la seva interpretació*. Barcelona. La llar del llibre. Pàg. 137-180.

GEERTZ, C. (1989) "La ideología como sistema cultural". A: *La interpretación de las culturas*. Barcelona. Gedisa. Pàg. 171-202.

➤ **Pel·lícula:**

Baraka

5. BIBLIOGRAFIA GENERAL

a. Obres temàtiques:

- BALANDIER, Georges.(1976).*Antropología política*. Barcelona. Península
- BOHANAN, Paul; GLAZER, Mark.(1992) *Antropología. Lecturas* Madrid. Mc Graw-Hill
- COMAS D'ARGEMIR, D. (1998) *Antropología económica*. Barcelona. Ariel
- DIAMOND, S. i BELASCO, B.(1982) *De la cultura primitiva a la cultura moderna*. Barcelona. Anagrama
- FEIXA, C. (1998) *De jóvenes, bandas y tribus*. Barcelona. Anagrama
- GEERTZ, C.(1987) *La interpretación de las culturas*. Barcelona. Gedisa.
- HARRIS, M.(1981) *El desarrollo de la teoría antropológica*. Madrid. Siglo XXI.
- KAHN, J.S. (ed.).(1975) *El concepto de cultura. Textos fundamentales*. Barcelona. Anagrama.
- LEVI-STRAUSS, C.(1968) *Antropología Estructural*. Buenos Aires. Eudeba.
- LLOBERA, J.R. (ed.).(1976) *La Antropología como ciencia*. Barcelona. Anagrama.
- LLOBERA, J.R. (1990) *La identidad de la antropología*. Barcelona. Anagrama.
- LUQUE, E. (1996) *Antropología política. Ensayos críticos*. Barcelona. Ariel Antropología
- MARTINEZ VEIGA, U. (1990) *Antropología económica*. Barcelona. Icària
- MERCIER, P.(1976) *Historia de la Antropología*. Barcelona. Península
- MORENO, I.(1979) *Cultura y modos de producción*. Madrid. Nuestra cultura
- ROCA i GIRONA, J.(1998) *Antropología industrial*. Barcelona. Ariel
- ROMANÍ, O. (1999) *Las Drogas. Sueños y razones*. Barcelona. Ariel
- SEGALEN, M. (1997) *Antropología histórica de la familia*. Barcelona. Taurus Universitèria
- SAN MARTIN, J. (1992) *La antropología: ciencia humana, ciencia crítica*. Barcelona. Montesinos
- WINCH, P. (1994) *Comprender una sociedad primitiva*. Barcelona. Paidós

b. Manuals i obres de perspectiva global:

- BARLEY, Nigel (1997) *El antropólogo inocente. Notas desde una choza de barro*. Barcelona. Anagrama.
- DICCIONARIO DE ETNOLOGÍA Y ANTROPOLOGIA. (1996) Madrid. Akal
- EMBER, C.R. i EMBER, M. (1997) *Antropología cultural*. Madrid. Prentice Hall
- FRIGOLÉ, J. i altres, (1983) *Antropología d'avui*. Barcelona. Teide
- HARRIS, M.(1990) *Introducción a la Antropología Cultural*. Madrid. Alianza
- KOTTAK, Conrad Ph. (1994) *Antropología. Una exploración de la diversidad humana*. Madrid. McGraw Hill
- KOTAKK Conrad P. (2002) *Antropología cultural*. Madrid. McGraw Hill
- LABURTHE-TOLRA I WARNIER, J.P. *Etnología y Antropología*. Madrid. Akal
- LOMBARD, J.(1997) *Introducción a la Etnología*. Madrid. Alianza Universidad
- PRAT, J. i altres (eds.).(1991) *Antropología de los pueblos de España*. Madrid. Nuestra Cultura.
- PRAT, J. i MARTINEZ, A. (1996) *Ensayos de Antropología Cultural*. Barcelona. Ariel

Antropología